

Dr. Teoman AKPINAR

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
İŞÇİ VE İŞVEREN
REHBERİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

4857 SAYILI İŞ KANUNU VE YÖNETMELİKLERİNE GÖRE İŞVERENLERİN GÖREV, YETKİ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

A. İş Hukuku'nun Kapsamı, İstisnaları, İşçi ve İşverenlerin Borçları.....	5
a. İş Hukuku'nun Kapsamı, İstisnaları.....	5
b. İşçi ve İşverenlerin Borçları	6
B. İş Kanunu'na İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği.....	11
a. Çalışma Süresi	12
b. Haftalık Normal Çalışma Süresi	13
c. Denkleştirme Esasına Göre Çalışma	13
d. Kısmi Süreli Çalışma.....	14
e. Telafi Çalışması	14
f. Günlük Çalışma Süresinin Duyurulması.....	14
g. Çalışma Süresinin Belgelenmesi	15

h. Günlük Çalışma Süresinden Daha Az Çalışılacak İşler.....	15
i. Sınırlandırma.....	15
C. Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedi buçuk Saat veya Daha Az Çalışılması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik	15
a. Günde Ancak Yedi buçuk Saat Çalışılabilecek İşler	16
b. Yedi buçuk Saatten Daha Az Çalıştırılacak İşler	18
c. Başka İşte Çalıştırma Yasağı.....	18
d. Fazla Çalışma Yasağı	18
e. Bildirim Yükümlülüğü.....	18
f. İtirazlar	19
D. Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik	19
a. Düzenleme ve İlan Yükümlülüğü.....	19
b. İşçi Postaları Sayısının Düzenlenmesi.....	19
c. Gece Çalıştırılma Yasağı.....	20
d. Ücretten İndirim Yapılamayacağı.....	20
e. Gece Çalışma Süresi.....	20
f. İşçi Postalarının Değişme Süresi.....	21
g. Posta Değişiminde Dinlenme Süresi.....	21
h. Ara Dinlenmesi.....	21
i. Hafta Tatili	22
j. İsim Listeleri.....	22
E. Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Yönetmeliği	22
a. Günlük Çalışma Süresi	23
b. Ara Dinlenmesi.....	24
c. Günlük Dinlenme	24
d. Hafta Tatili	24
e. İşçi Postaları	25
f. Fazla Çalışma	25
g. Hazırlama, Tamamlama, Temizleme İşleri.....	25

h.	İşçilerin Yatacakları Yerin veya Oturdukları Yere Gitmelerinin Sağlanması.....	26
i.	Çalışma Tablo ve Çizimleri	26
F.	İş Kanunu'na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği	26
a.	Fazla Çalışmada Sınır	27
b.	Serbest Zaman	27
c.	Fazla Çalışma Yapılamayacak İşler	27
d.	Fazla Çalışma Yaptırılmayacak İşçiler	28
e.	Fazla Çalışma Yaptırılacak İşçinin Onayı.....	28
G.	Engelli, Eski Hükümlü ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmelik.....	28
H.	Hazırlama, Tamamlama ve Temizleme İşleri Yönetmeliği	31
a.	Çalıştırma Koşulu.....	31
b.	Ekip Başı.....	31
c.	İş Sağlığı ve Güvenliği.....	32
d.	İşçilerin Değiştirilmesi.....	32
e.	Dinlenme Zorunluluğu	32
f.	Fazla Çalışma Süresi.....	33
g.	Gece Çalışma Dönemi.....	33
h.	Çalıştırma Yasağı	33
I.	Gemi Adamlarının İkamet Yerleri, Sağlık ve İaşelerine Dair Yönetmelik	33
a.	İaşe Servisi	34
b.	İaşe Kurulu	34
c.	Gemi Aşçılarının Vasıfları.....	34
d.	Gemi Aşçılarının Görevleri.....	35
e.	İaşe Servisinde Çalışanların Sağlık Kontrolü	35
f.	Mutfak.....	35
g.	Bulaşık Yıkama Yeri.....	36
h.	İçme ve Kullanma Suları	36

i. İaşe Servisinin Kontrolü.....	36
j. Gürültüye Karşı Tecrit.....	37
k. Mücavir Bölmelerden Tecrit.....	37
l. Isı Tecridi	38
m. İstim Boruları.....	38
n. Boya.....	38
o. Oturma Yerlerinin Temizliđi.....	38
p. Havalandırma	39
q. Isıtma ve Sođutma.....	39
r. Aydınlatma	39
s. Tabii Işık.....	40
t. Sunî Işık.....	40
u. Yedek Aydınlatma Araçları	40
v. Okuma Lambası ve Gece Aydınlatma.....	41
w. Yatma Yerleri	41
x. İstisnalar	41
y. Yatma Yerlerinin Yüzölçümü.....	41
J. Konut Kapıcıları Yönetmeliği	52

İkinci Bölüm

6331 SAYILI İŞ SAĞLIğI VE GÜVENLİğİ KANUNU VE YÖNETMELİKLERİNE GÖRE İŞVERENLERİN GÖREV, YETKİ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

A. İşverenlerin İşyeri Hekimi ve İş Güvenliği Uzmanı Görevlendirme Yükümlülüğü.....	60
a. İşyeri Hekimleri	60
b. İş güvenliği uzmanları	75
B. İşverenlerin Diğer Sağlık Personeli Görevlendirme Yükümlülüğü .	91
a. Diğer sağlık personelinin nitelikleri ve görevlendirilmeleri	92

b.	Diğer sağlık personeli belgesi	92
c.	Diğer sağlık personelinin görevleri	93
d.	Diğer sağlık personelinin yetkileri	93
e.	Diğer sağlık personelinin yükümlülükleri	94
f.	Diğer sağlık personelinin çalışma süreleri	95
g.	Diğer sağlık personelinin eğitimi	96
C.	İşverenlerin Çalışan Temsilcisi Görevlendirme Yükümlülüğü	96
a.	İşverenin yükümlülüğü	98
b.	Çalışan temsilcisi adaylarının belirlenmesi	98
c.	Çalışan temsilcisinin nitelikleri	99
d.	Çalışan temsilcilerinin seçilme veya atanma koşulları	99
e.	Çalışan temsilcisinin yetki ve yükümlülüğü	102
f.	Kayıt	102
g.	Çalışan temsilcisinin eğitimi	103
h.	Mevcut seçim veya atamaların geçerliliği	103
D.	İşverenlerin Risk Değerlendirmesi Yapma / Yaptırma Yükümlülüğü	103
a.	Tehlikelerin tanımlanması	106
b.	Risklerin belirlenmesi ve analizi	109
c.	Çalışanların bilgilendirilmesi	109
d.	Risk değerlendirme rehberleri	109
E.	İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemleri	110
a.	Çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması	112
F.	Acil Durum Planları, Yangınla Mücadele ve İlk Yardım	125
a.	Genel Olarak	125
b.	Yönetmeliklere Göre Acil Durum Planları, Yangınla Mücadele ve İlk Yardım	125
G.	İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları	135
a.	Genel yükümlülükler	135

b.	İş ekipmanı ile ilgili kurallar.....	135
c.	İş ekipmanının kontrolü.....	136
d.	Bakım, onarım ve periyodik kontroller ile ilgili hususlar	137
e.	İş sağlığı ve ergonomi.....	140
f.	Çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması.....	140
H.	Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmaları	140
a.	Maruziyetin belirlenmesi.....	141
b.	Maruziyetin önlenmesi ve azaltılması	141
c.	Maruziyetin sınırlandırılması.....	143
d.	Sağlık gözetimi	143
I.	Elle Taşıma İşleri	144
a.	İş ve işin yapıldığı yerin organizasyonu	145
b.	Bireysel risk faktörleri	145
c.	Çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması.....	145
J.	Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri	146
a.	İşverenin yükümlülükleri	146
b.	Çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması.....	146
K.	Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması ...	146
a.	İşverenin Yükümlülükleri	148
L.	Kanserojen veya Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri.....	157
a.	İşverenlerin Yükümlülükleri	157
M.	Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmaları.....	166
a.	İşverenin Yükümlülükleri	166
N.	Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi	169
a.	Risk Düzeyi ve Risklerin Belirlenmesi	170
b.	İşverenlerin Yükümlülükleri	171

O.	Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarının Düzenlenmesi	178
a.	İşverenin Yükümlülüğü	178
P.	Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri	179
a.	Genel önlemler	179
b.	Sağlık gözetimi	180
c.	Kayıtların tutulması	181
d.	Asbestoz ve mezotelyoma kayıtları	181
Q.	Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri	182
a.	İşverenin Yükümlülükleri	182
R.	Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde	
	Kullanılması	186
a.	İşverenin Yükümlülükleri	187
S.	Balıkçı Gemilerinde Yapılan Çalışmalarda Sağlık	
	ve Güvenlik Önlemleri	189
a.	İşverenin Yükümlülükleri	189
T.	Geçici veya Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı ve Güvenliği	191
a.	Eşit davranma	191
b.	Sağlık gözetimi	192
c.	İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri	192
d.	Geçici iş ilişkisinde sorumluluk	194
U.	Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliğinin	
	Sağlanması	194
a.	İşverenlerin Yükümlülükleri	198
V.	Yapı / İnşaat İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliğinin Sağlanması	205
a.	İşverenlerin ve Diğer Kişilerin Yükümlülükleri ve Sorumlulukları	206
W.	Tozla Mücadele	215
a.	İşverenin yükümlülükleri	215
b.	Risk değerlendirmesi	216

X.	Sağlık ve Güvenlik İşaretleri	217
a.	İşverenin Yükümlülükleri	219
b.	Çalışanların bilgilendirilmesi ve eğitimi	219
c.	Çalışanların Görüşlerinin Alınması ve Katılımın Sağlanması	220
Y.	İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Yürütümünde İşverenlere Yardımcı Olunması ve İSGB ve OSGB'lerin görev, yetki ve sorumlulukları	220
a.	İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği	221
b.	İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Desteklenmesi	231
Z.	İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının Kayıt ve Bildirimi	239
AA.	İş Sağlığı ve Güvenliğinde Teftiş ve İdari Yaptırımlar	240
a.	Teftiş, inceleme, araştırma, müfettişin yetki, yükümlülük ve sorumluluğu	240
b.	İşin durdurulması	241
c.	İdari para cezaları ve uygulanması	242

Üçüncü Bölüm

ÇALIŞANLARIN BİLGİLENDİRİLMESİ, EĞİTİMİ, GÖRÜŞLERİNİN ALINMASI ve KATILIMLARININ SAĞLANMASI KONUSUNDA İŞVERENLERİN GÖREV, YETKİ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ İLE ÇALIŞANLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

A.	Genel Olarak	245
B.	Çalışanların Bilgilendirilmesi ve Eğitimi	252
a.	Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları	252
b.	Eğitimlerde Dikkat Edilecek Hususlar	260

c.	İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na Dayanılarak Çıkarılan Yönetmelik Hükümlerine Göre Çalışanların Bilgilendirilmesi ve Eğitimi.....	261
d.	İş Kanunu'na Dayanılarak Çıkarılan Yönetmelik Hükümlerine Göre Çalışanların Bilgilendirilmesi ve Eğitimi	275
e.	Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik Yönetmelik Hükümlerine Göre Çalışanların Bilgilendirilmesi, Eğitim ve Tatbikatlar	276
f.	Ağır ve Tehlikeli İşlerde Çalıştırılacak İşçilerin Mesleki Eğitimlerine Dair Tebliğ Hükümlerine Göre Çalışanların Bilgilendirilmesi ve Eğitimi.....	282
C.	Çalışanların Görüşlerinin Alınması ve Katılımlarının Sağlanması	284
D.	Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Hak ve Yükümlülükleri.....	286
a.	Genel olarak.....	286
b.	Eğitim alma ve bilgilendirilme hakkı.....	287
c.	Çalışmaktan kaçınma hakkı.....	292
d.	Bağımlılık yapan maddeleri kullanma yasağı.....	292
e.	Çalışanların mesleki gereklilikleri.....	293
	KAYNAKÇA	295